

from the Fund increased their total SME loan portfolio by 64%. Thus, targeted financing of NUF promotes not only doing business, but also directly development of the banking system through diversification of bank loan portfolios.

In addition, the Fund's programs, which allow attracting cheap credit, often, become an incentive to operate transparently, which generally contributes to avoiding the shadow economy. It is also important for the Fund that projects receiving funding help to increase the value added of goods and services in Ukraine, import substitution.

Businesses, in turn, need to trust banks more, present authentic and truthful information about their operations, as this influences a bank's positive decision. Credit bureaus and clean legal businesses are ways to improve the situation in this area.

Literature

1. NBU Official Website. URL: <https://www.bank.gov.ua/>.
2. Privatbank's official website. URL: <https://privatbank.ua/en>.

Ганна Балянт

Тернопільський національний економічний університет

БАНКІВСЬКЕ РЕГУЛЮВАННЯ І НАГЛЯД В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Економічні кризи надзвичайно негативно впливають на економічний та соціальний розвиток не лише країн з низьким економічним рівнем, а й промислово розвинених. Дія останньої економічної кризи поширилася в тій чи іншій мірі на більшість країн світу, її вплив виявився особливо руйнівним, а з наслідками доводиться боротися до теперішнього часу.

В посткризовий період все більшої актуальності набуває вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки держави, тобто формування сприятливих умов для досягнення незалежності, стійкості, стабільності національної економіки, її здатності до поступового відновлення та розвитку. Важливою складовою економічної безпеки держави є фінансова безпека – такий стан фінансового ринку за якого держава може в певних межах гарантувати суспільству загальноекономічні умови функціонування державних владних інституцій і ринкових інститутів. Одним із механізмів забезпечення фінансової безпеки є система регулювання фінансово-банківського сектору. За останнє десятиріччя багато країн визнали за доцільне впровадження певних змін у структурі регулятивних систем, підходах до здійснення регулювання фінансового ринку, пошуку нових організаційних рішень, націлених на підвищення ефективності й

оптимізацію наглядових функцій. Зокрема, здійснення прогнозування впливу широкої сукупності факторів, що характеризують стійкість банківської системи, виявлення дії позитивних і негативних чинників її функціонування з метою попередження загроз діяльності всіх елементів цієї системи. Здійснені реформи у сфері регулювання фінансових ринків спрямовані на запровадження превентивних антикризових заходів.

Вартість фінансових програм держав світу з подолання кризи становить 13 трлн. дол., що дорівнює 5,7% світового ВВП. Заходи з фінансового оздоровлення банків і компаній оцінені в 3,6 трлн доларів, стимулюючі програми – в 9,4 трлн. доларів. Україна надала на антикризові заходи 10,4% ВВП 2008 року, що становило 99 млрд. грн. Основними статтями витрат довгострокове рефінансування Національним банком комерційних банків, яке становило 48 млрд. грн., рекапіталізація банків – 19,5-19,7 млрд. грн. Крім того, урядом було дофінансовано статутний фонд НАК “Нафтогаз України” на суму 31 млрд. грн. для здійснення оперативних розрахунків за газ з “Газпромом”, а не для, приміром, інвестування оновлення обладнання підприємств НАК “Нафтогаз України” [1].

Аналітики стверджують, що високий показник співвідношення витрат на фінансове оздоровлення до номінального ВВП держав свідчить про тривалий термін економічного відновлення цих країн. По суті, програми фінансового оздоровлення не мали інвестиційного характеру та зводилися виключно до підтримки регулюючими органами кредитної системи та надання урядом грошової допомоги “депресивним” секторам економіки, як у випадку з “Нафтогазом”. Разом з тим, держави, які в кризовий період фінансували інвестиційні програми, доволі за короткий період часу відновили свій економічний потенціал. В Україні і досі зберігається тенденція високого рівня втрат від банківської кризи: за 2014-2017 роки вони оцінюються в 40% валового внутрішнього продукту [1].

Варто зазначити про тісний взаємозв'язок між ефективністю регулювання і нагляду та стійкістю фінансового ринку країни. Тому важливо визначити функції, які повинна виконувати система регулювання і нагляду з позицій забезпечення сталого функціонування фінансово-кредитних установ. Ними, на нашу думку, є наступні:

– виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз життєво важливим інтересам суб'єктів фінансового ринку, здійснення комплексу оперативних та довготривалих заходів щодо їх попередження та нейтралізації. Без виконання цієї функції неможливе дотримання балансу життєво важливих інтересів індивідуума, суспільства і держави, і їх взаємної відповідальності щодо забезпечення стійкості фінансового ринку. Вважаємо, що виконання регулюючим органом наведеної функції

дозволить на якісно новому рівні вирішувати багато проблем, характерних для банківської системи України.

– створення і підтримання в готовності засобів забезпечення стійкості банківської системи полягає в наявності інституту (або сукупності інститутів), що володіє необхідним обсягом компетенцій і повноважень для ефективного виконання функцій з банківського регулювання і нагляду в цілях забезпечення безпеки держави. Складність функціонування такого роду інститутів у всьому світі сьогодні полягає в тому, що розширення асортименту фінансових послуг, ускладнення структури пропозиції фінансових продуктів призвело до розмивання традиційного секторального поділу фінансових ринків.

– управління засобами забезпечення стійкості банківської системи за звичайних умов та надзвичайних ситуаціях. Для ефективного виконання своїх функцій щодо забезпечення стійкості банківської системи система банківського регулювання і нагляду повинна володіти певними широкими повноваженнями, мати інструментарій, здатний ефективно впливати на діяльність економічних суб'єктів.

Таким чином, регулюванню та нагляду за фінансовим ринком відведено важливе місце в системі забезпечення економічної безпеки країни. Це пояснюється тим, що фінансовий ринок, а відтак основні його учасники – банки та небанківські фінансово-кредитні установи є сполучною ланкою в механізмі реалізації відтворювальних відносин в економіці. Саме ступінь його стійкості відображає загальний стан економіки, соціальний рівень, міжнародні відносини та інші аспекти функціонування країни. Крім того, саме банківська система нагромаджує основні економічні ризики, зумовлені недоліками механізмів функціонування і, відповідно, високий рівень вразливості саме банківської сфери економіки. Зазначена вище особливість банківської системи як сполучної ланки в економіці спричиняє появу небезпеки проникнення ризиків з банківської системи в інші сектори економіки. Економічні кризи супроводжуються великомасштабними кризами соціального характеру. Рівень довіри суспільства до держави прямо пропорційний рівню його довіри до національної банківської системи.

Література

1. Лізингова галузь в Україні: тенденції та рекомендації для зростання. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2547130-vtrati-ukraini-vid-bankivskoi-krizi-ocinuutsa-u-40-vvp-usaid.html>.
2. HM Treasury (2011) A new approach to financial regulation: the blueprint for reform, June 2011, permitted under the terms of the Open Government Licence. URL: <http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/p.8>
3. Bank of England and FSA (2012) 'The Bank of England, Prudential Regulation Authority, October 2012 [Online]. URL:

<http://www.bankofengland.co.uk/publications/Documents/other/pr/bankingappr1210.pdf> (Accessed 16 November 2012).

4. Compliance Guide to the FCA Handbook 2014: Issue 1 threshold conditions and principles for businesses [Online]. URL: http://www.csa-uk.com/assets/documents/compliance-and-guidance/fca/compliance_guide_to_fca-handbook_issue_1.pdf

Юлія Галіцейська

Тернопільський національний економічний університет

КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Поступове зростання економіки України висуває на перший план необхідність вирішення важливої проблеми – виявлення внутрішнього потенціалу вітчизняної економіки та своєчасного стимулювання його розвитку. Особливу роль у поживленні економічної діяльності в Україні, мають виконати комерційні банки, які виступають посередниками у перерозподілі тимчасово вільних коштів. При цьому визначальною формою участі комерційних банків у процесі забезпечення та підтримання на належному рівні економічного зростання є кредитування малих підприємств.

Підприємництво – це важливий елемент розвитку економіки, в якому підприємець діє на свій страх і ризик, виступає основним новатором у суспільстві, а також є носієм науково-технічного і технологічного прогресу. Малі підприємства відрізняються високою організаційно-функціональною гнучкістю, високим рівнем конкуренції, простотою організації структури виробничих підрозділів; орієнтування виробництва на використання місцевих ринків збуту продукції; обмеженість грошових і матеріальних ресурсів.

Такі ознаки надають малим підприємствам особливого значення у розвитку економіки країни, оскільки їхнє функціонування сприяє формуванню конкурентного середовища. Малі обсяги виробництва та обмежені ресурси надають мобільності малому та середньому бізнесу в переорієнтуванні на нові потреби ринку, здатності швидко забезпечувати швидкозмінні потреби споживачів. На відміну від великих підприємств, малі й середні підприємства здатні ефективніше пристосувати власні стратегії до нових тенденцій в економіці. Функціонування великої кількості малих підприємств надає ринковій економіці гнучкості, прискорює реалізацію новітніх технічних та комерційних задумів.